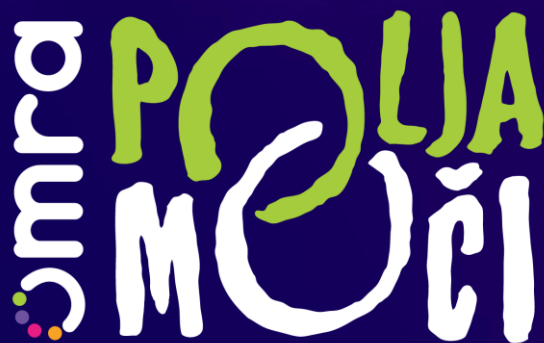


Izgorelost med kmeti in nekmeti v Sloveniji: vloga izbranih sociodemografskih dejavnikov in razlike med skupinama

dr. Adela Černigoj in dr. Lilijana Šprah

Družbenomedicinski inštitut ZRC SAZU



OZADJE PROBLEMA



- ✧ IZGORELOST: „*sindrom, ki nastane kot posledica kroničnega stresa na delovnem mestu, ki ni bil uspešno obvladan*“ (WHO)
- ✧ Večje tveganje med določenimi **SOCIODEMOGRAFSKIMI SKUPINAMI** (npr. ženski spol, mlajša starost, nižji SES)
- ✧ Večje tveganje med določenimi **POKLICNIMI SKUPINAMI** (npr. skrbstveni poklici, kmetijstvo)
- ✧ **Kmetijski delavci:** večje tveganje zaradi prepleta različnih stresorjev: dolgi delovniki, stalna odgovornost, neobvladljivi dejavniki (vreme, trg, regulative), negotovi prihodki, zabrisane meje med delom + družino

CILJI IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Namen te študije je odgovoriti na naslednja vprašanja:

1. Ali sociodemografske značilnosti napovedujejo izgorelost?
5 dejavnikov: starost, spol, izobrazba, socialno-ekonomski status in kraj bivanja
2. Ali obstajajo razlike v izgorelosti med kmečkim in nekmečkim prebivalstvom?
3. Ali obstajajo razlike v specifičnih dimenzijah izgorelosti med kmečkim in nekmečkim prebivalstvom?
6 dimenzij: izčrpanost, mentalna odtujenost, kognitivna in čustvena oškodovanost, psihološka stiska in psihosomatske težave

METODE: Raziskovalna zasnova in postopek



Kvantitativna, presečna študija



Časovno obdobje zbiranja podatkov: julij – oktober 2025



Anketa: spletna in papirnata oblika



Način vzorčenja: priročno vzorčenje/*convenience sampling*;
diseminacija spletne ankete preko spletnih platform, anketiranje
na dogodkih namenjenih kmetom (npr. kmetijski sejmi)

METODE: Značilnosti vzorca

N= 548 udeležencev, starost med 16 in 83 let



KMEČKA POPULACIJA

- N = 215
- Starost M = 45,7
- Spol 65 % moških
- SES M= 2,29



NEKMEČKA POPULACIJA

- N = 333
- Starost M = 45,3
- Spol 22% moških
- SES M= 2,42



METODE: Meritve

- **IZGORELOST.** The Burnout Assessment Tool (BAT; Schaufeli et al., 2020), 33 trditev, Likertova lestvica od 1 – 5, 6 podleštvic
- **KMETJE VS NEKMETJE.** *Ali se ukvarjate s kmetijstvom?* (Da – Ne)
- **IZOBRAZBA.** 7 kategorij (od 1 = osnovnošolska do 7 = podiplomska)
- **SOCIALNO-EKONOMSKI STATUS.** *Kako bi ocenili svojo ekonomsko situacijo?* (1 = Slabo (težko pokrivam osnovne življenjske stroške),
2= Povprečno (lahko pokrivam osnovne potrebe, vendar težko privoščim dodatne stvari),
3 = Dobro (lahko si privoščim dodatne stvari poleg osnovnih)
- **STAROST** (v letih), **SPOL** (Moški – Ženski), **KRAJ BIVANJA** (Mesto – Podeželje)

REZULTATI: Priprava podatkov in predhodne analize



Eksplorativna faktorska analiza na BAT:

- PRIMARNI SIMPTOMI:
(1) izčrpanost, (2) mentalna odtujenost, (3) kognitivna oškodovanost in (4) čustvena oškodovanost
- SEKUNDARNI SIMPTOMI:
(5) psihološka stiska in (6) psihosomatske težave



Merska invariantnost BAT med *kmečko* in *nekmečko* populacijo:

- preverjamo psihometrično enakovrednost med skupinama s potrjevalno faktorsko analizo → merski pripomoček meri isti konstrukt v obeh skupinah, lahko primerjamo

REZULTATI: Raziskovalno vprašanje

1

Ali sociodemografske značilnosti napovedujejo izgorelost?

➤ Multipla linearna regresija

Tabela 1. Rezultati Multiple Linearne Regresije

Prediktor	B	SE	β	95% CI	<i>p</i>
Presek	3.26	0.14	—	[2.98, 3.53]	< .001
Spol (ženski)	0.12	0.05	.21	[0.02, 0.21]	.016
Starost	-0.003	0.001	-.08	[-0.006, -0.0001]	.039
Socialnoekonomski status	-0.32	0.04	-.35	[-0.40, -0.25]	< .001
Izobrazba	-0.004	0.02	-.01	[-0.04, 0.03]	.813
Kraj bivanja (podeželje)	-0.07	0.05	-.12	[-0.17, 0.03]	.171

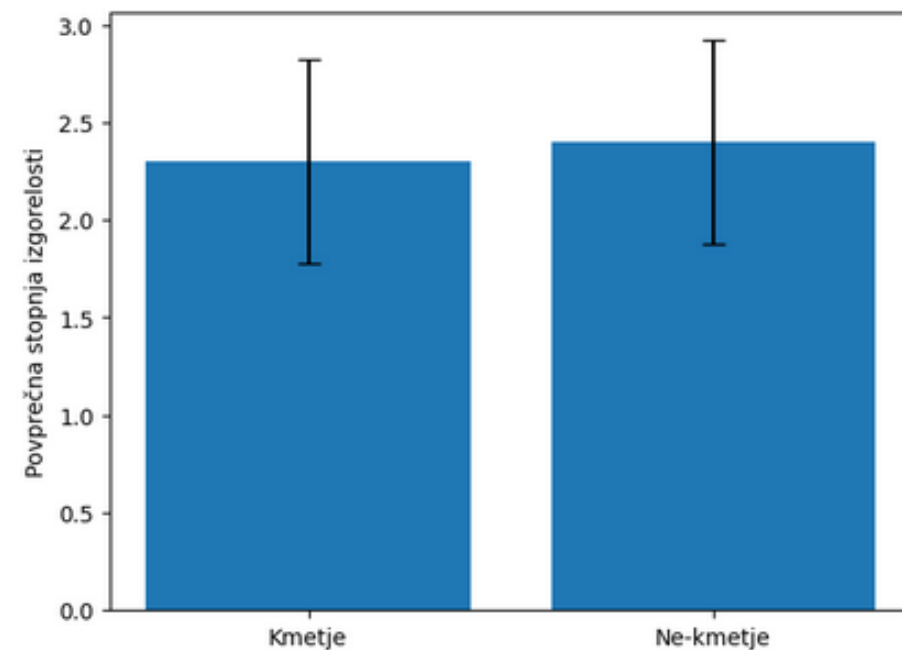
Opombe. *N* = 548. Referenčna kategorija spola = moški; referenčna kategorija kraja bivanja = mesto

SES
najpomembnejši
napovedovalec
izgorelosti

REZULTATI: Raziskovalno vprašanje 2

Ali obstajajo razlike v izgorelosti med kmečkim in nekmečkim prebivalstvom?

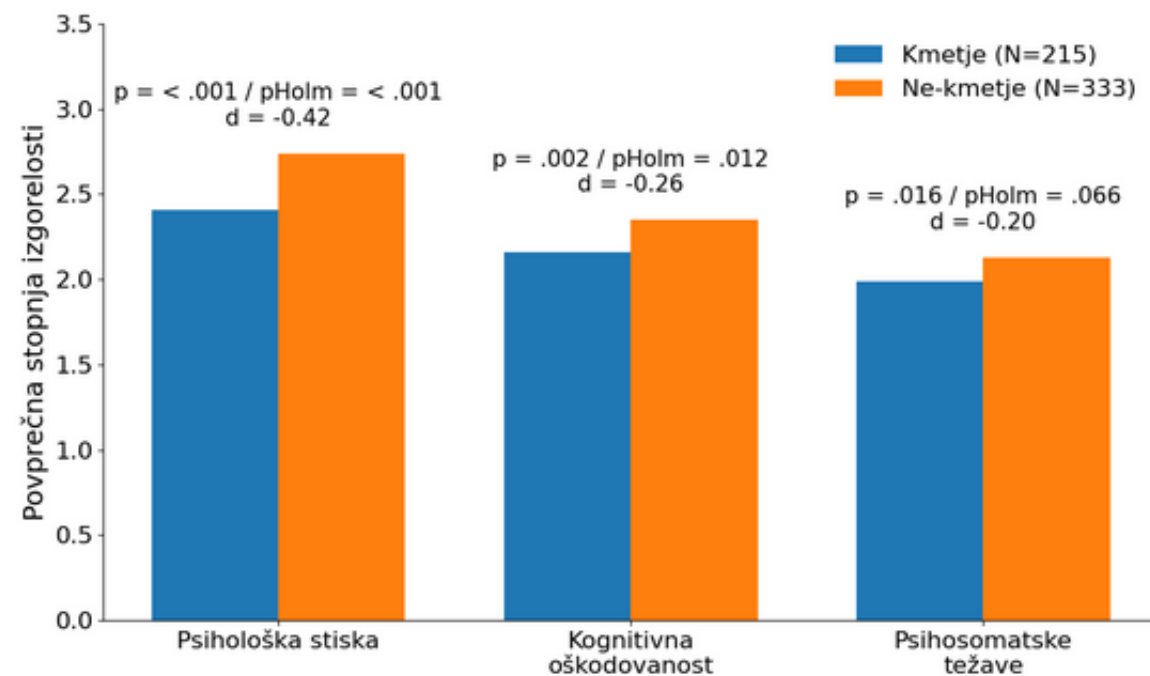
- Welchov t-test z neodvisnimi vzorci
- **Nekmečka** populacija ($M = 2,40$) je poročala o nekoliko višji izgorelosti kot kmečka populacija ($M = 2,30$)
- Statistično pomembna razlika med skupinama ($p = .031$), a majhna velikost učinka ($d = -0,19$)



REZULTATI: Raziskovalno vprašanje 3

Ali obstajajo razlike v specifičnih dimenzijah izgorelosti med kmečkim in nekmečkim prebivalstvom?

- Welchov t-test z neodvisnimi vzorci + Holmova metoda popravka p -vrednosti
- NI RAZLIK:
 - izčrpanost
 - mentalna odtujenost
 - čustvena oškodovanost



ZAKLJUČKI



- 📌 SES najmočnejši napovednik med demografskimi dejavniki:
nižji SES → višja izgorelost
- 📌 SPOL IN STAROST: **ženske** in **mlajši** rahlo višji nivo izgorelosti
- 📌 Ne-kmetje v primerjavi s kmeti: rahlo višji nivo **psihološke stiske** in **kognitivne oškodovanosti**

OMEJITVE

- SPOLNA SESTAVA SKUPIN: kmetje večinoma moški; ne-kmetje večinoma ženske



.....

HVALA ZA POZORNOST



Kontakt:

adela.cernigoj@zrc-sazu.si

lilijana.sprah@zrc-sazu.si



Več o projektu: <https://www.omra.si/>

Sofinancer
projekta



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

***Prispevek je nastal v okviru raziskovalnega programa Raziskave o duševnih stiskah in dobrem počutju (P5-0115-23), ki ga sofinancira Agencija za raziskave in inovacije ter projekta PoljaMoči, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje RS.